

Plenum

Onsdag 5.3.2025 kl. 14.00—19.17

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 22 § i hälso- och sjukvårdslagen

Regeringens proposition RP 171/2024 rd
Utskottets betänkande ShUB 4/2025 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 3 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 4/2025 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget. — Betänkandet presenteras för oss av ordförande Kiuru. Varsågod.

Debatt

14.48 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon 22 §:n yksityiskohtia. Esityksen mukaan hyvinvointialueella ei ole jatkossa enää lakisääteistä velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa ajokorttilaissa tarkoitetun lääkärinlausunnon perusterveydenhuollosta. Jatkossa ajokorttilausunto on lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta. Tämä laki ei koske erikoissairaanhoitoa.

Esityksen tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden lakisääteisten järjestämisvastuiden piiriin kuuluvia tehtäviä ja siten osaltaan edistää hoitoonpääsyä ja parantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä selviytyä tehtävistä näillä henkilöstöresursseilla. Esityksen mukaan valtion rahoitusta hyvinvointialueille vähennetään poistuvan tehtävän myötä 3,2 miljoonaa. Kaiken kaikkiaan tämä nettokäyttökustannus jää siis 3,2 miljoonaan, ja tosiasiaassa tuo hyvinvointialueilta vähennetään sitten täysimääräisesti tämän tehtävämuutoksen jälkeen niin, että 3,2 miljoonaa otetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta pois.

Arvoisa puhemies! Lähdetään liikkeelle valiokunnan keskeisistä havainnoista toteamalla ensinnäkin se, että sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna siten, että opiskelijat saavat edelleen opetuksen tai koulutuksen edellyttämän ajokorttilausunnon hyvinvointialueiden perusterveydenhuollosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys ja saatavuus ovat heikentyneet voimakkaasti viime vuosina koko maassa. Lääkäreistä on vajetta koko Suomessa, ja erityisesti perusterveydenhuollon lääkärivaje on huomattava. Samaan aikaan julkinen talous on heikentynyt ja myöskin julkista palvelujärjestelmää on arvioitava. Valiokunta pitää perusteltuna uudistaa lainsäädäntöä siten, että erilaisten todistusten ja lausuntojen laatimiseen käytettävä työaika vähenee. Valiokunta pitää perusteltuna myös sitä, että autoiluun liittyvistä kustannuksista, kuten ajokorttitodistuksia aiheuttavista kustannuksista, vastaavat lähtökohtaisesti ajo-oikeuden haltijat.

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellä todettiin, ajokorttilausuntojen vuosikustannusten on arvioitu olevan hyvinvointialueilla tällä hetkellä noin 10,4 miljoonaa euroa, ja niistä perittävistä asiakasmaksuista tulisi 7,2 miljoonaa euroa, joten erotukseksi jää netoltaan tuo 3,2 miljoonaa euroa. Useat valiokunnan kuulemisissa olleista asiantuntijoista kannattivat ajokorttilausuntojen rajaamista julkisen terveydenhuollon järjestämisvastuun piiristä, mutta valiokunnan asiantuntijakuulemisissa myöskin kannettiin huolta siitä, että ajoterveyden arviointivelvollisuuden siirtymästä huolimatta rahoituksen pieneneminen tulee heikentämään palveluiden saatavuutta ja aiheuttamaan entistä enemmän rahoitusvajetta perusterveydenhuoltoon, koska tämä leikkaus tulee tietysti siitä kokonaisrahoituksesta, joka muutoinkin on niukka.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa osa kuultavista arvioi muutoksen kokonaismerkityksen jäävän kuitenkin varsin vähäiseksi, sillä jo nykyisin merkittävä osa ajokorttilausuntoja hankitaan yksityisestä terveydenhuollosta. Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista toikin esille, että esitys asettaa syrjäseudulla asuvat ja taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevat ihmiset eriarvoiseen asemaan. Harvaan asutetuilla alueilla yksityisen terveydenhuollon saatavuus vaihtelee paljon, ja ajokorttitarkastukseen päästäkseen voi joutua hakeutumaan pitkien matkojen päähän.

Tuotiin myös esille, ettei pienituloisilla ole välttämättä taloudellisia mahdollisuuksia hankkia lausuntoa yksityiseltä palveluntuottajalta korkeiden kustannusten vuoksi. Koska yksityisiä terveyspalveluita on saatavilla vähemmän harvaan asutuilla alueilla eikä kilpailua synny, arvioitiin ajokorttitodistusten ja -lausuntojen hintojen nousevan. Ajokorttiturvallisuuteen liittyen tuotiin esille, että jos ajokorttitodistuksista tulee kohtuuttoman kalliita tai vaikeasti saatavia, kasvaa riski siitä, että tarkastus jätetään tekemättä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ajokorttitarkastuksia on saatavilla jatkossakin kattavasti ja yhdenvertaisesti siten, että esityksen vaikutukset ajokorttioikeuden haltijoille ja ajokorttia hakeville pysyvät kohtuullisina. Saadun selvityksen mukaan ajokortteihin liittyen yksityisten lausuntojen saatavuus ja käyttö on kuitenkin tällä hetkellä varsin laajamittaista, joten on perusteltu syy arvioida, etteikö yksityistä palvelutuotantoa olisi jatkossakin saatavilla. Lausuntojen saatavuus voi toisaalta myös laajentua niihin kohdistuvan kysynnän myötä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, ettei ole estettä myöskään sille, että hyvinvointialueet ottavat edelleen hoitaakseen perusterveydenhuollossa ajokorttitodistuksia esimerkiksi pitkäaikaissairauteen liittyvien käyntien yhteydessä, vaikkei tähän olisikaan jatkossa lakisääteistä velvollisuutta. Valiokunta toteaa, että myöskin esimerkiksi ajoterveyden seuranta erityisten sairausperusteiden vuoksi voi olla tietyssä tilanteessa perusteltua perusterveydenhuollossa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että jos hyvinvointialue järjestää edellä todetulla tavalla perusterveydenhuollossa jatkossa ajokorttitodistuksia, on niitä tarjottava yhdenvertaisin perustein.

Arvoisa puhemies! Olemme myöskin tehneet tähän esitykseen muutoksia koskien sitä, millä tavalla toimitaan tässä opiskeluterveydenhuollossa, johon aikaisemmin jo viittasin. Eli voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään alueellaan sijaitsevilla oppilaitoksissa opiskelijoille koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, joka on opiskelijoille maksutonta. Tämän esityksen myötä hyvinvointialueelta poistuisi kuitenkin velvollisuus järjestää perusterveydenhuollossa ajokorttitarkastuksia ja antaa ajokorttilausuntoja, vaikka opetukseen ja koulutukseen osallistuminen edellyttäisi sitä, joten tämän huomioon ottaen valiokunta onkin pitänyt tarkoituksenmukaisem-

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

pana, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa jatkossakin säilytettäisiin järjestämisvastuu opiskelijoiden ajokorttilausuntojen osalta, ja ehdotetaan siksi tämän esityksen tarkistamista 1 §:n osalta niin, että tämä ajokorttilausuntojen antamisen velvoite säilyisi tässä 1 §:ssä.

Arvoisa puhemies! Me olemme myöskin näitä esityksen vaikutuksenarviointeja käyneet läpi taloudellisesti mutta myöskin toiminnallisesti ja monilta muilta osin. Sen takia valiokunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto seuraa ajokorttitodistuksia ja -lausuntoja koskevan lainmuutoksen vaikutuksia erityisesti lausuntojen ja todistusten yhdenvertaiseen saatavuuteen, ajoturvallisuuteen sekä lausuntojen ja todistusten hintakehitykseen sekä ryhtyy mahdollisten epäkohtien ilmetessä tarvittaviin korjaustoimiin. Tämä esitys sisältää myös vastalauseita, vastustavan vastalauseen ja vastalauseen, jossa osittain tämä velvollisuus olisi säilynyt. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Nurminen.

14.56 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Valiokunnassa sosiaalidemokraatit päättivät jättää tähän vastalauseen 1 mukaisen esityksen, ja esitänkin tätä meidän vastalauseen mukaista esitystä tähän hallituksen esitykseen.

Tässä hallituksen esityksessä hyvinvointialueilta poistetaan velvollisuus järjestää nämä ajokorttilausunnot. Sinällään me ymmärretään, että tämä esitys liittyy kokonaisuuteen, jonka tavoitteena on kohdentaa työaikaa asiakastyöhön ja vähentää ammattihenkilöiltä vaadittavaa kirjallista työtä, mutta kuitenkin asiantuntijakuulemisen perusteella tässä on paljon vielä ongelmia, ja sinällään tämä esitys ei ehkä täysimääräisesti vastaa näihin tavoitteisiin. Esimerkiksi on arvioitu, että esitys lisäisi taloudellista ja alueellista eriarvoisuutta sekä heikentäisi ajoterveystta ja liikenneturvallisuutta. Lisäksi esityksellä pyritään myös parantamaan julkisen talouden kestävyttä ja esitykselle on laskettu 3,2 miljoonan euron nettosäästö, mutta kuitenkin näihin laskelmiin liittyy sosiaali- ja terveysministeriön mukaan laajaa epävarmuutta. Tämä leikkaus kuitenkin toteutetaan.

No, sitten asiantuntijakuulemisessa ilmeni, että vaikka tämä velvollisuus poistetaan, hyvinvointialue voi kuitenkin tehdä tätä jatkossa, mutta tämä jäi kuitenkin tällaiselle toivotaan toivotaan -asteelle, koska hyvinvointialueet kärsivät isoista alijäämistä ja isoista heikennyksistä. Asiantuntijalausunnoissa tuotiin tähän pykälätasolle muutos, joka olisi parantanut tiettyjen ihmisten oikeutta saada edelleen terveyskeskuksista nämä ajokorttitodistukset.

Tässä vastalauseessa, jonka esitin, esitämme lisäystä tähän terveydenhuoltolain 22 §:ään siten, että näistä ajokorttilaissa tarkoitetuista lääkärinlausunnoista voidaan poiketa, ellei todistus tai lausunto liity kiinteästi potilaan hoitoon. Eli esitimme tätä virkkeen loppua ”ellei todistus tai lausunto liity kiinteästi potilaan hoitoon”, ja jos näin on, niin siinä tapauksessa hyvinvointialueen olisi jatkossakin annettava tämä lausunto. Me tiedetään, että ikääntyneiden kohdalla tai tiettyjen sairauksien kohdalla täytyy tehdä seuranta hyvinkin tiheään tahtiin, ja voi olla kohtuuttomia tilanteita yksittäisten ihmisten kannalta hankkia näitä todistuksia oman terveydentilansa takia sitten yksityiseltä. Näin ollen olisimme halunneet vahvistaa edelleen näiden ihmisten asemaa, koska nämä taloudelliset vaikutukset olivat hyvin pieniä, mutta tämä ei hallitukselle tosiaan käynyt.

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

No, muita haasteita tässä oli liittyen tähän hintahaitariin, ja me pyydettiin selvitystä, minkälainen hintahaitari näissä on, jos yksityiseltä haet tämän todistuksen. Sehän oli hyvin suurta: alle satasesta useaan sataseen. Tässähän alueellinen ero on suuri, ja tietysti niillä alueilla, joilla on paljon kilpailua ja palvelutuotantoa, varmasti pystytään hintoja myös laskemaan, mutta sitten on oletettavaa, että alueilla, joilla ei ole markkinaehtoista kilpailua, hinnat saattavat nousta, ja monien ikääntyneiden ja muiden täytyy sen tietyn palveluntuottajan hintojen mukaan hakea tämä todistus, ja tähän liittyy selkeä riski. Me oltaisiin haluttu tähän vahvempaa säätelyä tai ainakin selvitystä sen puoleen, että saataisiin jotain hintakattoa, tai nyt kun hallitus tuo tätä Kela-korvausmallia, jossa lähdetään ratkomaan näitä, niin myös tämänkaltaiset todistuselementit olisi ollut hyvä ottaa tähän ja ajatella tätä siltäkin kantilta.

Tällä on myös kielteisiä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, mikä todettiin, ja ylipäänsä ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen, minkä totesin, ja tähän palvelujärjestelmään ylipäänsä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena: ymmärrystä on sille, että tiettyjä asioita pitää selkeyttää ja paperityötä vähentää, mutta ongelmaa on kuitenkin erityisesti monien pitkäaikaissairaiden kohdalla.

Sitten täytyy muistaa, että nyt puhutaan vain näistä ajokorttitodistuksista. Siinähan tulee muitakin kustannuksia, ajokokeen kustannukset ja niin edelleen. Eli kyllä siitä tulee aika iso kokonaisuus erityisesti ikääntyneelle, joka hakee tätä todistusta ja haluaisi säilyttää kuitenkin sen auton, erityisesti harvaan asutuilla seuduilla.

Kyllä pitää vähintään nyt seurata tämän kokeilun vaikutuksia erityisesti pienituloisten, ikääntyneiden ja harvaan asutuilla alueilla asuvien ihmisten näkökulmasta. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.02 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ajokorttitodistusasiaa, ja tänään tosiaan käsittelemme sitten eduskunnassa terveydenhuoltolain muuttamista.

Kuulemme jatkuvasti hyvinvointialueilta palautetta, että hoitohenkilökunnalla ei ole riittävästi aikaa keskittyä siihen tärkeimpään elikkä siihen hoitotyöhön. Nyt hallituksen tekemä lakimuutos vastaa tähän avunpyyntöön. Lakimuutos on hallituksen hallitusohjelman mukainen ja antaa ammattihenkilöille heidän tarvitsemansa ajan siihen tärkeimpään elikkä asiakastyöhön. Samalla vähennämme ammattihenkilöiltä kirjallisen työn määrää. Esimerkiksi jatkossa hyvinvointialueilla ei olisi perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan ajokorttilaissa tarkoitetun todistuksen tai lausunnon.

Arvoisa puhemies! Tämä on juuri sitä, mitä hyvinvointialueet ovat meiltä pyytäneet. Oppositioista kuullaan jatkuvasti, kuinka hallitus ei tee mitään, mutta näin me vaan teemme. Tämän esityksen tavoite on myös vähentää hyvinvointialueiden lakisääteisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia tehtäviä ja siten osaltaan edistää hoitoonpääsyä sekä parantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä tuottaa ne lakisääteiset palvelut käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

15.04 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan hyvinvointialueilla ei olisi enää velvollisuutta antaa perusterveydenhuollossa lääkärinlausuntoja ajokortteja varten. Erikoissairaanhoidossa laadittavien ajokorttilausuntojen osalta hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuus säilyy esityksen mukaan entisellään.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää terveydenhuollon ammattilaisilta vaadittavan kirjallisen ja hallinnollisen työn määrää ja lisätä asiakastyöhön käytettävää aikaa. Tämä on erittäin hyvä asia ja korostaa perus- ja ydintehtäviin keskittymistä. Esitys liittyy myös julkisen talouden tasapainottamiseen. Muutos vähentää hyvinvointialueiden nettokustannuksia arviolta 3,2 miljoonalla eurolla.

Valiokunta on pitänyt perusteltuna ja tärkeänä myös sitä, että autoilun kustannuksista vastaisivat lähtökohtaisesti ajo-oikeuden haltijat.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Jatkossa ajokorttia varten tarvittavat lääkärinlausunnot täytyisi siis hankkia yleensä yksityiseltä palveluntuottajalta. Hyvinvointialueilla säilyy edelleen velvollisuus antaa opiskelijalle ajokorttilausunto perusterveydenhuollossa, jos koulutus edellyttää opiskelijalta ajokorttia. Ajokorttia edellytetään lähinnä osalta logistiikan, metsäalan tai rakennusalan perustutkintoa suorittavista opiskelijoista.

Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä muistuttaa yhteneväisistä kriteereistä arvioitaessa henkilön ajokykyä. Myöskin hintojen tulee olla samansuuruisia eri puolilla maamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.06 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on jo pitkään ajettu sellaista linjaa, että yhteiskunnan tulee hoitaa ikään kuin aivan kaikki. Julkista hallintoa on paisutettu määrättömiin, ja tämä on tietysti lisännyt rahanmenoa, ja siksi olemme nyt tässä tilanteessa, että rahat ovat lopussa. Myös se on huomionarvoista, että hoitohenkilökunnan työaika menee muualle kuin aivan kaikkein tärkeimpiin hoitotöihin. Perusterveydenhuollon lääkäreiden ajankäyttöselvityksen mukaan huomattava osa lääkäreiden työajasta käytetään välilliseen työhön, kuten todistusten ja lausuntojen laatimiseen, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Nyt siis esitetään, että hyvinvointialueilla ei jatkossa olisi perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa terveydentilaansa koskevan ajokorttilaissa tarkoitetun todistuksen tai lausunnon. Tämän esityksen tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden lakisääteisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia tehtäviä ja näin myöskin edistää hoitoonpääsyä.

Kiitän mietinnöstä sosiaali- ja terveysvaliokuntaa. Valiokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä siten muutettuna, että opiskelijat saavat edelleen opetuksen tai koulutuksen edellyttämän ajokorttilausunnon hyvinvointialueen perusterveydenhuollosta. Tämä opiskelijoiden, käytännössä nuorten ihmisten, huomiointi on hyvä ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Jo tällä hetkellä näiden ajokorttilausuntojen saatavuus julkiselta sektorilta on melko heikkoa ja erot hyvinvointialueiden välillä ovat suuria, kuten valiokunta toteaa. Näin ollen vaikutuksien voidaan katsoa jäävän pieniksi, mutta on aivan hyvä tämä valiokunnan huomio, että uudistuksen vaikutuksia ajoterveystarkastusten yhdenvertaiseen saatavuuteen ja ajoturvallisuuteen tulee seurata.

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Nurminen hienosti kuvasikin äsken vastalauseen numero 1 mukaista esitystä, minkä SDP on valiokunnassa tehnyt.

Nimenomaan perusteluteksteissähän on tärkeää huomioda se, että jatkossa ajokorttilausunto olisi lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta. Esitys liittyy kokonaisuuteen, jonka tavoitteena on kohdentaa työaikaa asiakastyöhön ja vähentää ammattihenkilöstöltä vaadittavan kirjallisen työn, kuten säädösperäisten lausuntojen ja erilaisten todistusten, määrää. Pidämme tätä sinänsä kannatettavana tavoitteena, mutta valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen perusteella esityksellä ei välttämättä saavuteta toivottua vaikutusta. Sen sijaan esitys saattaa heikentää ajoterveystodistusten laatua ja heikentää myös rahoituksen pienentymisen myötä palvelujen saatavuutta julkisessa perusterveydenhuollossa.

Esityksessä todetaan, että ajoterveydestä annettavien lääkärinlausuntojen hintahaitari on suuri. Nettihakujen perusteella vaikuttaa siltä, että hallituksen esityksessä halvimpina esitetyt hinnat eivät ole valtavirtaa, vaan hinnat muun muassa maan suurimmilla yksityisillä palveluntuottajilla ovat selkeästi julkista palvelua kalliimmat. Mietinnössä korostetaan hintaseurannan merkitystä, mutta keinot hinnoitteluun puuttumiseen ovat vähäiset.

Arvoisa herra puhemies! Juuri tämän takia tästä on aito huoli. Nyt on esimerkkinä julkisuudessa ollut, että eläkkeellä olevalle henkilölle, joka autoilee päivittäin ja tarvitsee ajokortin uusimisen tehdä ja on sen tehnyt, se on jo nyt maksanut yksityisellä puolella jopa 330 euroa, ja kun se lupa on voimassa kaksi vuotta, niin sehän tulee aika kalliiksi. Tämä on se aito huoli, mikä tästä vastalauseestakin tulee esille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.09 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia. Esitys liittyy hallitusohjelmaan, jonka mukaan edistetään ammattihenkilöstön mahdollisuuksia kohdentaa työaikaa asiakastyöhön ja vähennetään ammattihenkilöstöltä vaadittavan kirjallisen työn, kuten säädösperäisten lausuntojen ja erilaisten todistusten, määrää. Jatkossa hyvinvointialueella ei olisi siis perusterveydenhuollossa enää velvollisuutta huolehtia siitä, että sen asukas tai terveyskeskuksen potilas saa ajokorttilaissa tarkoitetun terveydentilaansa koskevan todistuksen tai lausunnon. On selvää, että tässä hallituksen esityksessä on kysymys hyvinvointialueiden taakan pienentämisestä. Samalla myös rahoitusta vähennetään tältä osin 3,2 miljoonaa euroa. Perusterveydenhuollossa lääkäreiden ajankäyttöselvityksistä on ilmennyt, että huomattava osa lääkärin työajasta kuluu todistusten ja lausuntojen laatimiseen, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on linjannut, ettei todistusten ja lausuntojen antamisessa ole kysymys perustuslaissa tarkoitetusta julkisesta hallintotehtävästä eikä lain säätämiselle siten ole esteitä. Perustuslakivaliokunta korostaa, että muutoksen mahdollisia seurauksia tulee seurata tiiviisti, ja mikäli epäkohtia ilmenee, niihin täytyy puuttua. Valiokunnassa käytiin vilkasta keskustelua tästä aiheesta. Valiokunnan mietintöön on tullut kaksi vastalauseita, joissa molemmissa oltiin huolissaan muun muassa liikenneturvallisuudesta. Vastalauseista ilmenee, että potilastietojen hankalan saatavuuden vuoksi yksityisvas-

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

taanotoilla ei välttämättä kyetä perehtymään asiakkaan sairauksien merkitykseen ajokyvyn kannalta, jolloin todistusten laatu kärsii.

Itse haja-asutusalueen kasvattina olen hieman huolissani palvelun saatavuudesta maaseudulla. Harvaan asutuilla alueilla yksityisten terveystilastojen saatavuus vaihtelee paljon, minkä vuoksi saadakseen todistuksen ajokorttia varten voi joutua kulkemaan pitkän matkan. Lisäksi jos kunnassa on joku terveysjätin lokaali mutta ei kilpailua, on vaarana, että todistusten hinnat ovat epäedulliset verrattuna kasvukeskuksiin, missä esiintyy kuitenkin eri palveluntarjoajien välistä kilpailua.

Arvoisa puhemies! Todistuksen hankkiminen ei saa johtaa kohtuuttomiin kustannuksiin kenenkään kohdalla. Tästä huolesta valiokunnan mietintöön kirjattiin lausuma, jossa painotettiin yhdenvertaisuutta kansalaisten kesken. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.12 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa siirtää ajokorttitodistukset pois julkisesta terveydenhuollosta ja täten käytännössä pakottaa ihmiset hakemaan ne jatkossa yksityiseltä lääkäriltä omalla kustannuksella. Perusteluna sanotaan, että näin helpotetaan hoitoonpääsyä, mutta mitä tämä oikeasti tarkoittaa?

Ensinnäkin, tämä esitys lisää eriarvoisuutta. Ajokortti on varsinkin haja-asutusalueilla monelle välttämätön, jotta pääsee töihin, ruokakauppaan, opiskelemaan tai vaikkapa lääkäriin. Nyt hallitus tekee siitä entistä kalliimpaa ja vaikeampaa etenkin niille, jotka asuvat alueilla, joilla ei ole yksityisiä lääkäripalveluita lähellä.

Toiseksi, terveyden kannalta tämä on myös riski. Julkisella puolella lääkäri tuntee potilaan ja osaa arvioida ajokyvyn osana laajempaa hoitoa. Jos todistus pitää hakea yksityiseltä, lääkäri tapaa asiakkaan usein vain kerran eikä välttämättä huomaa kaikkia terveysriskejä. Tämä ei ole kenenkään etu, ei kuskin eikä muiden tielläliikkujien. Lisäksi ajokorttitodistuksen hankkiminen maksaa jatkossa enemmän. Hallitus sanoo, että uudistuksella säästetään 3,2 miljoonaa euroa. Mutta mitä se oikeasti tarkoittaa? No, se tarkoittaa sitä, että tuo summa siirretään suoraan ihmisten maksettavaksi. Yksityisellä sektorilla nämä lausunnot voivat olla paljon kalliimpia kuin julkisella, jopa 300 euroa, ja hinnat voivat vielä nousta, kun kysyntä tämän esityksen myötä kasvaa. Lisäksi hyvin monen terveystilastoyrityksen hinnastosta ei käy selkeästi ilmi, mitä ajokorttitodistuksen hankkiminen kokonaisuudessaan tulee maksamaan, vaan lääkärin todistuksen lisäksi saattaa tulla myös muita, ilmoittamattomia piilokuluja asiakkaan maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että valiokunnassa saimme edes opiskelijoille turvattua oikeuden saada ajokorttitodistus julkisesta terveydenhuollosta, mutta tämä ei korjaa esityksen laajempaa ongelmaa. SDP esittääkin, että jos todistus liittyy osaksi potilaan hoitoa, se pitää voida saada jatkossakin julkiselta puolelta. Se on reilua ja järkevää. Tässä on taas yksi esimerkki hallituksen politiikasta, jossa säästöt haetaan ihmisten kukkaroista ja palveluiden heikennyksistä. SDP ei voi tätä linjaa hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Nurmisen vastalauseen 1 mukaista esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.15 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialueilla ei olisi jatkossa velvollisuutta huolehtia näistä ajokorttitarkastuksista ja

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

-lausunnoista. Esitys on kannatettava, sillä saatujen selvitysten mukaan perusterveydenhuollon lääkäreiden ajankäyttö kuluu huomattavasti erilaisten todistusten ja lausuntojen laatimiseen, ja se pidentää hoitojonoja.

Tässä edustaja Rintamäki toi esille hyvin näitä epäkohtia, mitä lakiesitys mahdollisesti voi tuottaa tällaisilla syrjäisemmillä seuduilla, mikäli siellä ei ole yksityisiä palveluntarjoajia saatavilla, ja näitä toki täytyy seurata huolellisesti. Kuitenkin tällä hetkellä tilanne on, että jo nyt näitä lausuntoja haetaan huomattavissa määrin yksityisiltä terveydenhuollon palveluiden tuottajilta, ja ajolupaani liittyvien lääkärintodistusten kustannukset ovat sitten taas hyvin pieniä suhteessa niihin autoilun kokonaiskustannuksiin. Liikenne- ja viestintävirasto otti lausunnossaan kantaa siihen, että potilastietoihin ja Kanta-arkiston kautta saataviin tietoihin tulisi perehtyä huolellisesti ja sitä kautta sitten selvittää potilaan terveydentilaa ja siinä yhteydessä varmistua ajokorttiluvan jatkamisen perusteista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.17 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tänäa käsittelyssä on esitys, joka koskee terveydenhuoltolain 22 §:n muutosta, eli niin kutsuttu ajokorttilausuntoihin liittyvä lakimuutos. Tämän lakimuutoksen myötä hyvinvointialueilla ei olisi enää jatkossa lakiin perustuvaa velvollisuutta tarjota perusterveydenhuollon kautta lääkärinlausuntoa, joka tulisi ajokorttia varten. Lääkärinlausunto tulisi pääsääntöisesti hakea yksityiseltä palveluntuottajalta.

Muutoksen tavoite on hyvin yksinkertainen: hallituksella on tahtotila vähentää hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa ja vapauttaa jo nyt tiukilla olevia terveydenhuollon resursseja tärkeämpiin tehtäviin. Tämä esitys on osa hallituksen laajempaa linjaa, jossa tavoitteena on vähentää sote-alan ammattilaisten tekemää paperityötä, jotta työaikaa voidaan keskittää suoraan asiakastyöhön.

Arvoisa puhemies! Olemme kaikki hyvin tietoisia julkisen terveydenhuollon henkilöstöpuulasta ja perusterveydenhuollon palveluiden kuormituksesta. Alueet ovat taistelleet henkilöstön saatavuuden kanssa, ja olemassa olevalla henkilöstöllä huomattava osa työajasta on mennyt erilaisten todistusten ja lausuntojen kirjoittamiseen. Tämä on osaltaan hidastanut ihmisten varsinaista hoitopaäsyä. Tämän vuoksi esitys tähtää siihen, että nämä hallinnolliset, aikaa vievät paperityöt siirtyisivät yksityisten toimijoiden hoidettaviksi. Näin ollen hyvinvointialueet voivat keskittyä entistä paremmin varsinaisiin terveyspalveluihin ja ihmisten hoitamiseen. Meidän onkin tärkeää palauttaa mieliimme se, mitä ja keitä varten meidän olemassa olevat sote-palvelut ovat, mitkä ovat niiden tärkeimmät tehtävät ja millä resursseilla niitä pyöritetään.

Esityksen mukaan ajokorttilausuntojen antaminen ei enää kuuluisi perusterveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin, koska ajokorttilausunnon ei katsota olevan suoraan yhteydessä terveyden ylläpitämiseen tai sairauksien hoitoon. Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, että tämän muutoksen käsittely voidaan toteuttaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kannattanut esitystä, mutta se on ehdottanut, että opiskelijat saavat edelleen tarvitsemansa ajokorttilausunnon hyvinvointialueen perusterveydenhuollosta, mikäli se on edellytys opiskelun tai koulutuksen suorittamiselle. Tämä on järkevä kompromissi, joka ottaa huomioon opiskelijoiden tarpeet ja varmistaa sen, etteivät he joudu hankkimaan lausuntoa yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun siihen ei ole välttämätöntä syytä.

Punkt i protokollet PR 17/2025 rd

On myös tärkeää huomioida esitykseen liittyvä huoli, joka nousi esille valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Se on huoli palvelujen saatavuuden heikkenemisestä erityisesti niillä alueilla, joilla yksityisiä palveluntarjoajia ei ole riittävästi. Onkin olennaista, että seuraamme tarkasti tämän muutoksen vaikutuksia ja puutumme mahdollisiin ongelmiin tarvittaessa.

Arvoisa puhemies! Tämän lakimuutoksen myötä hyvinvointialueet saavat mahdollisuuden kohdentaa rajallisia resurssejaan tehokkaammin ja yksinkertaisesti parantaa ihmisten hoitoonpääsyä. Käytetään siis hoitohenkilöstön työaika tehokkaasti juuri siihen, mihin heidät on koulutettu ja palkattu, eli ihmisten hoitamiseen. Tämä on yksi muutos osana suurempaa muutoksen kokonaisuutta, jolla pyritään parantamaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuutta. Tällä esityksellä haluamme varmistaa, että olemassa olevat resurssit käytetään oikeisiin asioihin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.20 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on normien purku ja tietyllä tavalla myös säästölaki, eli hyvinvointialueilta poistetaan velvollisuus toimittaa näitä ajokorttitodistuksia lakisääteisenä pakkona. Tämä lakihan ei kiellä hyvinvointialueiden perusterveydenhuoltoa antamasta todistusta, jos se esimerkiksi liittyy potilaan hoitoon, ja siellä on maininta tästä, että erikoissairaanhoidossa tämä velvollisuus kirjoittaa näitä todistuksia, jotka sinne kuuluvat, edelleen säilyy.

Sinällänsä en näe, että tämä mitenkään eriarvoisuutta lisäisi. Eli vaikka sinä asuisit alueella, jossa nyt ei samassa pitäjässä ole yksityislääkäreitä, jolta sen pystyt hakemaan, niin edelleen tilanteen salliessa saat sen sieltä julkisen puolen perusterveydenhuollosta. Ja koska ajokorttitodistuksen tarve ei tule yllätyksenä, siitä Traficom lähestyy useita kuukausia aikaisemmin, ja todennäköisesti sinulla on tarve käydä jossain kunnassa tai paikassa, missä myös yksityisiä palveluita on olemassa.

Tämä varmasti tulee myös yksityisen terveydenhuollon puolella selkeyttämään ja lisäämään kilpailua ja myös sitä hinnoittelua, että asiakkaat tietävät, paljonko se ajokorttitodistus tulee maksamaan, tai ainakin asiakkaiden tulee se vaatia.

Mutta sinällänsä hyvä lakiesitys, ja hyvä, että se menee nyt eteenpäin ja pystymme omalta osaltamme hieman helpottamaan julkisen terveydenhuollon painetta.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten och avbröt behandlingen av ärendet.